Baş muharriri: Esat Adil Müstecabi
Yıl: 1 10 KURUŞ Sayı: 4
Mektup ve telg adresi: Posta kutusu 519 İstanbul
İdare: Cağaloğlu Çukur Han No: 4

10 Temmuz Çarşamba 1946

GERÇEK

(Emeğe Hak, Emekçiye Hürriyet)

HALK DAVASI GÜDER, SİYASİ SABAH GAZETESİ

İNGİLTERE — MISIR

Londra, 9 (A.A.) Yeni İngiliz - Mısır antlaşması. İngiliz kıtalarının Mısırı terkemeleriyle hasıl olan boşluğu, İngiliz hükûmetinin daha evvel tasarlamış olduğu veçhile doldurımıyacaktır. Mısır'ın müdafaası plânlarına gelince bu yolda müşterek bir müdafaa konseyi ihdas edilecek ve bu konsey o derece genişolmamakla beraber Amerikan Kanada konseyine benzeyecektir.

Türkiye Sosyalist Partisi antidemokratik mevzuat ve sistem değişmedikçe seçimlere girmiyor

Ana vatan sınırları içinde birer müstemleke ruhunu taşıyan kanunlar yürürlüktedir

Kendilerini demokrat veya inkkılâpçı diye vasıflandıran partiler, C. H. P. nin lûtfettiği bir avuç demokrasiyi kafi görerek daha fazlasını istemiyorlar

Yurtdaşlar;

Türkiye Sosyalist Partisi Merkez İcra Komitesi aşağıda yazılı sebeplerle MİLLET VEKİLİ seçimine iştirak etmemek kararı vermiş ve bu kararından Türk milletini haberdar etmeyi lüzumlu görmüştür.

1 — Parti programımızın 32 inci maddesi seçim hakkında şu ana prensibi ihtiva etmektedir: «Seçim, 18 yaşından yukarı bütün yurtdaşların, Subay ve Erler de dahil olmak üzere devlet idaresine bilvasıta iştirakini temin eden demokratik bir sistemdir.„ Halbuki seçim kanunu rüşdüne ermiş ve her türlü medenî ve hukukî ehliyete kavuşmuş 18 - 22 yaş arası yarım milyondan fazla yurtdaşın siyasî haklarını tanımamakda, aynı zamanda yüzbinlerce subay ve eri Türk vatandaşlık sıfatının en yüksek, en şerefli ve en demokratik vazifesini görmekten mahrum etmektedir.

2 — Parti programımızın 33 üncü maddesi seçimlerde "Nisbî Temsil„ sistemini kabul etmiştir. Nisbi temsile dayanmayan bir seçimden demokratça neticeler beklenemez: Seçim dairelerinin nisap harici kalmış reyleri içinki hepsi bir araya getirilince milyonlar tutar - seçim kanunu hiç bir tedbir ve usulü ihtiva etmemektedir.

3 — Bununla beraber yine parti programımız seçimlerin mutlak bir serbestlik ve hürriyet içinde yapılmasını âmirdir. Partimiz bu serbestlik ve hürriyetin maddî manevî sebeplerle ihlâl edilmiş olduğuna kanidir. Çünkü:

A — Amme hukukunun (kanunsuzluğun geçici bir müddetle kabulü) diye tarif etmiş olduğu sıkı yönetim idaresinin hâkim bulunduğu vilâyetlerde aşağı yukarı dört milyona yakın yurtdaşın siyasî hak ve selâhiyetleri tahdid edilmiş, hürriyetleri maddî ve manevî baskılar altına alınmış bulunmaktadır.

B — Anavatan sınırları içinde tam birer müstemleke kanunu ruhunu temsil eden (Tunceli ve takriri sükûn) kanunları halâ yürürlüktedir. Bu kanunların idarî mercilere vermiş olduğu selâhiyetlerle yüzbinlerce vatandaşın siyasî ve medenî hak, selâhiyet ve hürriyetleri tamamile tahdid edilmiştir. Tunceli kanununu tatbik eden idarî mercilerin selâhiyeti yargıtayın hatta Büyük Millet Meclisinin selâhiyetlerinden bir kısmının fevkindedir.

C — 1936 da müstaceliyet karariyle encümenlerden geçirilmeksizin kabul edilmiş olan polis vazife ve selâhiyet kanununun 18 inci maddesinin esbabı mucibe lâyihası bu maddenin münhasıran seçim zamanında tatbik edilmesini vadeden keyfî ve idarî bir hükmü ihtiva etmekte idi. Kanunun bu maddesi halâ yürürlüktedir. Bu madde bütün adlî kanunların ve ana yasamızın tanıdığı mukaddes hürriyet ve masuniyetimizi dilediği anda yok edebilir.

D - - İçtimaatı umumiye kanununun, iş kanununun, cemiyetler kanununun, daha diğer bir çok nizamname, talimatname, ve kararnamelerin ihtiva ettikleri antidemokratik hükümler el'an yürülüktedir. Ve bu hükümler yurtdaşların siyasî ve manevî serbestliklerini baskı altında bulundurmaktadır.

E — Antidemokratik devrenin siyasî mağdurları olan siyasî mahkûmlar ve sürgünlerin demokrasinin ilânına bir delil olmak üzere af edilmeleri icap ederken Meclis ve hükûmet bu kararı ittihaz etmemiştir.

Partimiz yukarıda açıklandığı sebepler, mevzuat ve idarî sistemlerin hâkim ve lâfiz bulunduğu müddetçe millet vekilliği seçiminin serbestçe yapılabileceğine, yurttaşların her türlü korku ve endişeden ârî bir hürriyete kavuşmuş bir halde serbestçe seçime iştirak edebileceklerine asla inanmamaktadır.

4 — Milletvekili seçimi demek, Türk Milletinin kendi mukadderatı üzerindeki selâhiyetlerini dört yıl müddetle birkaç yüz yurttaşa devretmesi demektir. Bu, uzun bir müddetli araştırma, soruşturma, teşkilâtlanma işidir.

Millet, tek parti sisteminin uzun yıllar süre gelmiş olan tazyik ve itisafından henüz kurtulmuş gibidir. Kendini toparlamağa, teşkilâtlandırmağa vakit bırakılmamıştır. Büyük Millet Meclisi seçimin müstacelen yapılması kararını vermiş, Cümkuriyet Halk Partisi de bu işi tertiplemiş olmakla müttehemdirler.

Partimiz, tarih önünde ve millet önünde bu ittihamı yaparken bu hareketin Türk Demokrasisini sık boğaz etmekten başka bir şey olmadığını açıklamadığı da vazife sayar.

5 — Türkiye Sosyalist Partisi, Millet vekili seçimlerine iştirake karar vermiş olan diğer siyasi partilerin, Cumhuriyet Halk Partisinin ve hükûmetinin maksatlı arzusuna bile bile uyduklarını ve böyle iştirak kararı vermiş olmakla, Türk Dèmokrasisinin gelişmesine engel olduklarını beyana mecburdur.

Çünkü:

a — Belediye seçimlerine ademi iştirak kararı vermiş olan mezkûr partilerin ileri sürmüş oldukları mucip sebepler, Milletvekili seçiminde de aynen ve belki daha fazlasiyle mevcuttur.

b — Belediye seçimlerini tek başına yapmak zorunda kalan Cumhuriyet Halk Partisi dünya muvacehesinde tehlikeye giren projesini kurtarmak için kanunlarda bazı ehemmiyetsiz tadilât yapmak, meclisi feshetmek ve tek de-

(Devamı 4 üncüde)

> Sıkı yönetim idaresinin hâkim bulunduğu ve yurtdaşın siyasi hak ve salâhiyetlerinin tahdid edildiği yerlerde vatandaş maddî ve manevî baskı altındadır.
>
> Polis vazife ve salâhiyet kanununun keyfi ve idari hükmünü ihtiva eden maddesi hâlâ yürürlüktedir.
>
> Antidemokratik devrenin siyasi mağdurları siyasi mahkûmlar ve sürgünler, demokrasi ilânına bir delil olarak hâlâ af edilmemiştir.
>
> Partimiz, antidemokratik mevzuat ve idari sistemlerin hâkim bulunduğu müddetçe, seçimlerin serbest yapılabileceğine asla inanmamaktadır.
>
> B. M. M. seçimin müstacelen yapılması kararını vermiş, C. H. P. de bu işi tertiplemiş olmakla töhmetlidir.

SEÇİM HAZIRLIKLARI HARARETLENDİ

C. H. P. hâtipleri propaganda nutuklarına başladılar

„Bir ebe„ D. P. nin ilânını yırttığı için Kenan Önər mahkeməye verdi

Seçim günü yaklaştığından İl seçim kurulunda ve İlçelerde çalışmalara yeniden hız verilmiştir. Seçmenlerin nerelerde oylarını kullanacaklarını bildirmek maksadile evlere dağıtılmak üzere bastırılmakta olan ihbar kâğıtlarının basılması bitmiş ve dün ilçelere sevkolunmuştur. Bunlar ilçelerde sür'atle doldurularak seçim gününden önce mahalle muhtar ve bekçileri vasıtasile dağıtılacaktır.

Halk tarafından imza toplanmak suretile bağımsız adaylıklarının konulması hususunda adları bildirilen kimselerden Doktor Mazhar Osman Uzman bugüne kadar hiç bir siyasî fırkaya intisap etmemeği prensip addettiğini, hekimlik ve hocalıkla memlekete hizmete devama karar verdiğinden ve Ahmet Emin Yalman, mesleğine ait meşguliyeti dolayısile milletvekilliğine ait görevlerle uğraşmağa imkân göremediğinden ve doktor Âkil Muhtar Özden, daha İsviçrede tahsilde iken siyasî hiç bir vazife almamağa kat'iyetle karar verdiğini ve ismini yazanlardan özür dileyerek kalan son hayat devresinde sıhhatinin müsaadesi nisbetinde ilmî ve tıbbî sahada çalışmak istediğinden bahsile İl seçim kuruluna müracaat ederek haklarında vaki olan müracaatı kabul edemeyeceklerini bildirmişlerdir.

Seçim kuruluna bugüne kadar 4365 vatandaş müracaat ederek listelere itirazda bulunmuşlardır. Bunlardan 4213 ü nazarı itibara alınarak tetkikata başlanmış, 152 si reddedilmiştir.

C. H. P. propogandaya bugünden itibaren başlamış bulunmaktadır. El ilânları, afişler dağıtılmaya, halkevlerinde konferanslar verilmeye başlanmıştır.

Cevdet Kerim, Hamdullah Suphi, Feridun Fikri, Muhittin Üstündağ, Mekki Hikmet C. H. P. namına halkevlerinde konferanslar vereceklerdir.

Dün bir sabah gazetesi, Hamdullah Suphi'nin köylü partisi kuracağını yazmışsa da bunun doğru olmadığı anlaşılmıştır.

Demokrat Parti başkanı Celâl Bayar 12 Temmuz cuma günü şehrimize gelecektir. Liderin bir nutuk vermesi de muhtemeldir.

Demokrat Partisi, pazartesi gününden sonra adaylarını ilân edecektir.

İl seçim kurulu, D. P. ve C. H. P. nin afişlerini kendi tarafından asılmasını kararlaştırmıştır. Ayrıca D. P. el ilânlarını dünden itibaren dağıtmaya başlamıştır.

Eyüpte bir ebe D. P. beyannamesini yırttığından. D. P. mensupları tarafından hakarete uğramıştır.

Kenan Öner ebeyi mahkemeye verecektir.

M. K. P. adaylarını 17 temmuzda ilân etmeyi kararlaştırmıştır.

Konferansa davet

20 Devlete Fransız hükûmeti tarafından davetiye gönderildi

Paris, 9 (A.A.) — Barış konferansına iştirak edecek 20 devlete bu sabah Fransız hükûmeti tarafından gönderilen davetiyelerin metni şudur:

Dışişleri bakanları konseyi adına hareket eden Fransız hükûmeti, bu konseyin 4 temmuz 1946 tarihli kararı gereğince ve mezkûr kararın ikinci fıkrasında İtalya, Romanya, Bulgaristan, Macaristan ve Finlandiya ile aktedilecek barış antlaşmalarının tetkikine iştirâk edeceği kaydedilmiş olan hükûmetinizi, Paris'de Lugenbourg sarayında 29 temmuzda açılacak olan konferansta temsil edilmek üzere bir murahhas heyeti göndermeğe davetle şeref duymaktadır.

Paris, 9 (A.A.) — Britanovanın muhabirine göre: Dört büyükler tarafından ileri sürülen kaideler kabul edildiği takdirde, sulh konferansı, bütün konferans çalışmalarının tanziminden sorumlu olacak «genel bir komisyon» tayin edecektir. Bu komisyon, konferansta temsil edilen 21 milletten birer temsilcinin iştirakiyle kurulacaktır.

Siyasi komitelerde oy usulü hakkında M. Beyin tarafından yapılan teklif sayesinde, komitelerin birisinde azınlıkta kalan herhangi bir millet, konferansın heyeti umumiyesi tarafından dinlenmek hakkından mahrum kalmıyacaktır.

ANKARA VALİSİ intihar etti

Bazı rivayetlere göre valinin ölümü şüpheli görülmektedir

Ankara, 9 (Gerçek) — Dün sabah saat 9,30 da Ankara valisi Nevzat Tandoğan intihar etmiştir.

İntihar eden Ankara Valisi Nevzat Tandoğan

Bir gün evvel saat 16 da Ankara asliye ceza mahkemesinde «Ankara cinayeti» davasından şehadette bulunan Nevzat Tandoğan, geceyi Maltepe caddesindeki Vali konağında geçirmiştir.

Sabah çok erken saatlarda kahvaltısını yapmış sabah gazetesini okumuştu. Saat sekizde Çankaya kaymakamı Cemâl ile telefonda konuşmuştur. Söylendiğine göre Nevzat Tandoğan'nın ahvali ruhiyesinde hiç bir gayri tabiilik bulunmamakta idi. Bu arada vali misafirlerini kabul etmiş, hasbi halde bulunmuştur.

Tam saat sekizi 25 dakika geçe valinin misafirlerinin yanından ayrıldığı ve diğer bir odaya geçtiği görülmüş ve bunu bir silâh sesinin duyulması takip etmiştir. Bu silâh sesi üzerine odaya koşanlar, Ankara Vali ve Belediye Reisinin bir koltuğa bitkin bir halde düştüğünü ve başından çok miktarda kan aktığını ve yerde bir tabanca bulunduğunu görmüşlerdir.

Bu vaziyet karşısında telefonla ilk olarak Çankaya kaymakamı Cemale malûmat verilmiş ve böylece müessif hâdise Ankarada bir bomba gibi patlamış ve hemen etrafa yayılmıştır.

Tandoğan kafatasına giren bir kurşunla ağır yaralı bir va-

(Devamı 4 üncüde)

Bu bulutlardan sıyrılmadan inemeyeceğiz...

İKTİBASLAR

İspanya zindanlarında

Uzun ve uykusuz gecelerinde sorgusu yapılan mahpusların, feryatlarını sürünerek geçişlerini duydum

İran hudut muhafız karakolundaki muhafızların yüzündeki geniş tebessümler beni oldukça kaygulandırdı. İspanyaya giren bir yabancının vesikaları büyük bir dikkatle muayene edilir. Bu yabancı bir sıra sorguya cevap vermek mecburiyetinde kalır: İspanyayı ziyaretinizin sebebi nedir? Orada tanıdıklarınız var mı? Onları ziyaret edecek misiniz? Hangi şehirde oturacaksınız? Hangi otele ineceksiniz? Alınan malûmat derhal (2A) ya, yani Frankonun askerî emniyet servisine telsizle bildirilir. Bu servisin İspanyadaki yabancılar hakkında hazırladığı günlük raporu El Candillo bizzat okur.

Nihayet İspanyaya girmeme müsaade edildi. Fakat Madritin şimal İspanyasından çıkarken iki sivil polis memuru ile çarpışacak kadar burun buruna gelişim bana biraz mânalı göründü.

Ote,lci evvelden oda ayırmış olmadığı halde, benim gelişimi âdeta bekliyordu. Sonra öğrendim ki (2A) dan hakkımda talimat almış ve derhal oraya telefon ederek geldiğimi tesbit etti.

TAKİP VE TEVKİF

Madritte beş kişiye bir polis düşer. Bu suretle bir yabancının en ufak hareketleri dahi vazife aldıkları mânaya göre türlü türlü kıyafetlere giren polis ajanları tarafından takip edilir. Otelden ayrılır ayrılmaz peşimden ayrılmıyan iki gölgeyi farkediyordum. Aradığım kimselerle temas edebilmem için bunların takibinden yakayı kurtarmam, izimi kaybetmem lâzımdı. 48 saatlik bir kovalamaç oyunundan sonra muvaffak olduğumu zannettim. Fakat yanılmışım.

Madritte bilhassa kenar mahallelerde her gün birkaç defa büyük polis baskınları yapılır. Bu baskınlarda Falange (İspanyol faşist teşkilatı) işareti taşımayanlar her an tevkif edilmek tehlikesine maruzdur.

«Puerto del Sol» un yakınlarında küçük bir kahveye girdim. Temasa gelmeğe muvaffak olduğum birkaç Cumhuriyetçi ile kitara sesleri içinde konuşmaya koyulmuştuk ki birdenbire etrafımız, eller yukarı! diye dehşetle haykıran polislerle doldu. Arkadaşlardan, şüpheli vesikalar taşıyanlar derhal fırlayıp kaçmağa teşebbüs ettiler. Ortalık tabanca sesleriye cehenneme döndü; kendimi tezgâhın arkasına attım. Kurtuldum zannediyordum; fakat tezgâhın önünde cehennemî mücadele şiddetle devam ediyordu ki başımın üstünde ağır bir darbe hissettim. Gözlerimi açtığım zaman kendimi ellerimdeki kelepçelerle karakolda buldum.

35 No. Lu HÜCRE

İki tarafında numaralı kapılar olan gayet dar, karanlık ve uzun dehlizlerden geçirildim. Bana burası kilometrelerce uzunmuş gibi geldi. 35 numaralı kapının önünde durduk. Henüz kapı açılmamıştı ki iki muhafız korkunç bir tarzda inleyen bir adamı sürükleyerek yanımızdan geçirdiler. Adamın her tarafı kanlar içindeydi; kaşları yırtılmış, dudakları ezilmişti; ağzından kan geliyordu. Kolları açık yerlerinden kurtulup tersine dönmüş, bacakları yerde sürükleniyordu. Dehşet içinde yanındaki gardiyanlara baktım... Kelepçelerimi çıkardılar; beni karanlık ve pis kokulu hücrenin içine fırlattılar.

Hapishanenin saati on biri vuruyordu..

Üç gün, İspanyol cumhuriyetçilerinin zindan hayatlarını yaşadım. Uzun ve uykusuz gecelerimde sorgusu yapılan mahpusların feryalarını, sorgu odasından çıkarılıp, kapının önünden sürüklenerek geçirilenlerin iniltilerini duydum. Gardiyanlar ellerinde müstekreh bir çorba kâsesiyle kapıyı her açışlarında, bana: «Tethişçi arkadaşlarının ismini söyle!» diye haykırıyorlardı. İstediklerini öğrenmeyince, «Sabaha karşı kurşuna dizileceksin!» diyorlar, sonra soğuk bir tebessümle ayrılıyorlardı.

Ben, yabancı olduğum için İspanyol gestaposunun işkence usullerine maruz kalmamıştım. Madritteki bütün Fransız, İngiliz ve Amerikan vatandaşları, herhangi bir müşkülât halinde derhal müdahale eden sefarethaneleriyle çok sıkı bir temas halinde bulunurlar. Ben, Amerikan sefarethanesinin müdahalesi sayesinde serbest bırakıldım.

YEDİ KİŞİ

örtesi gün beni, Madritin en büyük hapishanesi olan «Carabanchel Alto» ya naklettiler, ve siyasî mahk9mların bulunduğu büyük ve müşterek koğuşa soktular. Manzara korkunç derecede Buchenwald kampını hatırlatıyordu. İçlerinde genç ve ihti-

(Devamı 4 üncüde)

En sonra gelir bezme ekâbir

Evvelki gün saat 17,30 da Yıldız bahçesindeki gazinoda bir toplantı vardı. İstanbul Vali ve Belediye reisi Doktor Lütfi Kırdar İstanbul İlkokul öğretmenlerini buraya çağırdı. Gülüşüldü, eğlenildi, sohbet, limonata, şerbet...

Güzel, güzel amma, bizim bildiğimiz bu toplantı 17,30 daydı. Davetiyeler de ayni saati gösteriyordu. Saat 17,30 da herkes gelmiş... Vali'yi bekliyorlar. Vali yok! Yarım saat, bir, saat geçiyor. Bu arada şehir bandosu hazin cambazhane havalarıyle vakit geçirtmek emelinde. Derken efendim (0001) plâka numaralı siyah araba göründü. Saat: 19. Söyleyen nur içinde yatsın:

"Adet budur en sonra gelir bezme ekâbir...„

Bir kaç satırla :

Bir yanda yiyecek ekmeği, sığınacak barınağı olmayan, emeği ve alın teri hakir görülen var! Öte yanda Anonim şirket, anonimin içinde Limitedi, kollektifi ve komanditi ve bütün bunları gölgede bırakabilecek büyük çapta şahsi ticarî teşebbüsler mevcut!

Bir de bu memlekette sermaye temerküzü ve sosyal sınıflar tezadı yoktur diyorlar!!!..

★

Dış memleketlerdeki Amerikan sermayesi

Birleşik Amerikanın yabancı memleketlerdeki sermayesinin halen 30 milyon dolar olduğu tahmin olunmaktadır.

İşçi Arkadaşla Başbaşa

Sağ ve sol cenah partileri

Sosyalizmin, Türkiyede de bir hayat sistemi olacağı günü elbette göreceğiz. Bu çalışkan emekçi kütlelerin kurtuluşu demektir

Yazan: Fehmi YAZICI

Bugün seninle, son zamanlarda kurulan partiler konusu üzerinde konuşmak istiyorum.

Vatandaşlara, meslek ve sınıf esasına dayanan parti ve cemiyetler kurma haklarının tanındığı şu yakın günlere kadar, işçilerin bir parti etrafında, cemiyet, sendika, birlik ve sair şekillerde teşkilâtlanarak müşterek haklarını koruyabilmeleri gibi en tabiî insanlık hakları, iktidar partisi tarafından gasbedilmiş bulunmakta idi. Bunun neticesi olarak da, doğrudan doğruya senin mukadderatını tayin eden, memleketin, idarî, malî, iktisadî, adlî ve siyasî her türlü meseleleri, bugüne kadar senin fikir ve reyin alınmadan görülmüş ve yürütülmüştür. Çıkarılan kanun ve kararlar ve bütün yapılan işler, hep senin hak ve hürriyetlerini kısıcı mahiyette olmuştur.

Bunları yazmakla sana bir sır ifşa etmiş olmuyorum. İçinde bulunduğun hayat ve cemiyet şartları: İşe alınma, işten çıkarılma, gündelik, çalışma saati akitleri, çalışma hıfzıssıhhası, lojman, hastalık, kaza, işsizlik karantileri, aile ve çocuk meseleleri, daima iş verenin (patronun) lehine ve senin aleyhine işlemek suretile, her gün, her saat, bu hakikati sana anlatmaktadır.

Bütün bunlar, işverene karşı senin haklarını müdafaa edecek bir teşkilâta sahip olmamandan ileri gelmiştir.

Son günlerde memleketimizde birçok partiler kuruldu. Bunlardan bir kısmı, programlarından ve kurucularının hüviyetlerinden de anlaşılacağı üzere, bir sürü demokratik iddialara rağmen, büyük arazi ve emlâk sahibinin, tüccarın, fabrikatörün, bir kelime ile işverenin (patron) partileridir, onların zaten yürürlükte olan haklarının teşkilâtlı bir şekilde muhafaza ve idamesi için kurulmuşlardır.

Kurulan diğer bir kısım partiler ise, iş alanların (işçilerin) partisi olduklarını iddia etmektedirler. Bu hususa dair programlarında [illegible] göz alıcı maddeler de vardır. Fakat, hakikatte bu partilerden hangisi senin partin olmak haysiyetini haizdir? Bunu nasıl seçeceksin? Senin güveneceğin ve bağlanacağın parti ne gibi vasıflar taşımalıdır? Bunları sana kısaca anlatayım:

1 — Senin partinin, temel prensiplerinde; işçi sınıfının hak ve menfaatlerini diğer sınıfların hak ve menfaatleri üstünde tutmuş; ve cemiyetin ileriye doğru inkişafında olduğu gibi, parti teşkilâtında dahi işçi sınıfının rehperliğini kabul etmiş olması lâzımdır.

Bu bakımdan; bugün memleketimizde kurulmuş olan partileri üç kısma ayırabiliriz:

Birincisi: Doğrudan doğruya, büyük arazi ve emlâk sahibinin, tüccarın, fabrikatörün bir kelime ile patron sınıfının menfaatlerini korumak gayesile kurulan partilerdir. Bu gibi partiler, temsil ettikleri varlıklı sınıfının hak ve menfaatlarını korurken bunun yanısıra; işçi sınıfını da saflarını arasına alarak onun başlı başına teşkilâtlanmasına mâni olmak hedefini güderler. (Misal: Demokrat Parti).

İkincisi: Cemiyetin gelişigüzel birkaç sınıfını bir arada temsil etmek iddiasında olan; daha doğrusu, hangi sınıfa dayandığını bilmiyen partilerdir.

Bu gibi partiler, cemiyetteki sınıf tezatlarını göremedikleri için muayyen bir fikriyata da sahip değillerdir. Cemiyetin rastgele ve ekseriya eskimiş bir takım kıymet hükümlerine sarıldıkları gibi, bazan da, bir takım ileri fikirleri benimsemiş görknürler. (Misal: Millî Kalkınma Partisi).

Üçüncüsü: Doğrudan doğruya işçi sınıfının hak ve menfaatlerinin müdafaasını programlarına hedef gösteren partilerdir ki; işte, işçi sınıfının üzerlerinde en çok dikkat ve hassasiyetle duracağı partiler de bunlardır.

Zira, bu kısım partileri de, taşıdıkları bir takım hususiyetler bakımından tekrar üçe ayırabiliriz:

a — İşçi sınıfının hak ve menfaatlerini hedef göstermekle beraber, bu hak ve menfaatlerde açık veya kapalı bir tarzda; diğer sınıflar lehine bir takım fedakârlıklarda bulunanlar. Bu gibi partiler, işçi sınıfının şuurlaşmasına ve neticede teşkilâtlanıp iktidara gelmesine mâni teşkil eden «uzlaştırıcı» bir mahiyet taşırlar.

b — Cemiyetin inkişaf kanunlarının tabiî neticesi olarak artık cemiyette demokrasinin tahakkukunun bir emrivâki haline geldiği sıralarda, bu demokrasinin inkişafını soysuzlaştırmak suretile geciktirmek için bizzat iktidardaki parti tarafından sadık bendelerine kurdurulan bir çeşit partilerdir ki, bunlara inkılâplar tarihinde «Polis Sosyalizmi» partileri adı verilir. (Uyanık Türk işçisi kardeş! Bu gibi partilere sakın, aldanma kanma!)

c — İşçi sınıfının hak ve menfaatlarını diğer bütün sınıfların hak ve menfaatlerinin üstünde tutan ve işçi sınıfının bu hak ve menfaatlerinin tahakkukunda; bunlardan diğer sınıflar lehine hiçbir fedakârlığa rıza göstermeksizin çalışan ve neticede, işçi sınıfının iktidara gelmesine bütün gücile savaşan «hakikî sosyalist» partilerdir.

İşte; başlangıçta da söylediğimiz gibi, işçi sınıfının hak ve menfaatlerini diğer sınıfların hak ve menfaatlerinin üstünde tutan ve gerek cemiyette ve gerek parti teşkilâtnda işçi sınıfının rehperliğini kabul etmiş olan da bu partilerdir. (Misal: Türkiye Sosyalist Partisi)

2 — Parti kurucu ve idarecilerinin; işçi sınıfının içtimaî hayat bilgisile mücehhez, ve ayni zamanda, inkılâpçı bir ruha sahip ve dürüst bir karaktere malik kimselerden mürekkep olmaları lâzımdır.

Parti kurucu ve idarecileri; işçi sınıfının içtimaî hayat bilgisile mücehhez kimseler olmazlarsa, ne yapmak istediklerini bilmezlerse, ipsiz sapsız hayaller peşinde koşmaktan, öteye geçemezler. Bu kimseler; işçi sınıfının inkılâpçı ruhuna inanmamışlarsa, bu inkılâpçı ruhu benimsememişlerse, ve ayni zamanda dürüst karakter taşımıyorlarsa, onlarla yola çıkmak her zaman için tehlikelidir.

Zira, bu gibi kimseler, işçi sınıfını hedeflerine ulaştırmadan bir kayaya çarptırmasalar bile, daima yarı yolda bırakırlar.

Tarihte bunun biçok misalleri görülmüştür.

3 — Parti fikriyatının; cemiyetin maddi hayatının müşahhas şartlarını ve bu şartların mahsulü olan inkişaf kanunlarını, oldukları gibi aksettiren ileri bir nazarî temele dayanması lâzımdır. Böyle ileri bir nazarî temelden mahrum olan partinin, kafasız bir insandan farkı yoktur.

4 — Parti teşkilâtının; partinin fikriyatına tam uygunlukla kurulmuş; ameliye ile nazariyenin sıkı sıkıya bağdaştırılmış olması; böylece, fikrî yapıdaki tecanüsün fikrî yapıdaki tecanüsle de perkitilmiş bulunması lâzımdır.

Bu son iki şartı yerine getir-

(Devamı 4 üncüde)

ŞAKALAR

Kır belini Ali dayı

Aziz NESİN

«Fosforlu Cevriye» sanat değeri ne kadar kuvvetli bir halk şarkısı ise, «kır belini Ali dayı» da o kadar ileri ölçüde bir halk türküsü.

Bir kaç zaman evvel dâhi iktisatçılarımız, devletin iktisadi durumunu düzeltmek için halka:

— Sık dişini Ali dayı diye nasihatler vermeğe başlamışlardı. Halk ta sıka sıka diş kalmayınca bu sefer:

— Sık kemeri Ali dayı demişlerdi. Kemerde sıkacak delik mi kaldı ve nihayet kemer mi kaldı?

Taşı sıkıp suyunu çıkaran ve iki suyu bir ekmek sayan halk ta bir sıkımlık candan ve can sıkıntısından başka bir şey kalmayınca o da yumruklarını gök yüzüne sıkmıştı.

Hani Timurlenk zapt ettiği memleketin halkına boyuna vergi tarh eder ve vergi memurlarına sorarmış:

— Halk ne yapıyor?

— Sağlığınıza duacı.

— Öyle ise mallarını haczedin!

Malları haczedilir, fakat yine halk Timurlenge dua edermiş.

— Gidin hayvanlarını alın.

Alırlarmış ve halk dua edermiş.

— Gidin yataklarını alın.

Yatakları da alan memurlara Temirlenk.

— Halk ne yapıyor deyince, yine sağlığınıza duacılar cevabını almış.

— Öyleyse gidin çırılçıplak soyun demiş. Vazifesini yapan memurlar bu sefer Timurlenge

— Halk şakır, şakır oynuyor, göbek atıyor deyince .

— Şimdi tamam demiş.

Dikkat ediyor musunuz, bu yakınlarda «Kır belini Ali dayı» türküsü de aldı yürüdü. Acaba bu da son haddine varmış bir neşenin tezahürü müdür? Yoksa halk:

— Sık dişini Ali dayı diyenlere.

— Kır belini Ali dayı diye cevap mı veriyor.

İzmirde bir gazino orkestrasının, bir bakan huzurunda çaldığı «Kır belini Ali dayı» bana bunu hatırlattı. Temsilde hata olmaz.

Tarih bir tekerrürden mi ibarettir

Milyon peşinde - Profesyonel dalkavuk - İskoç çizmeleri

Meşrutiyet tarihinde, muhalif fırkayı «fırkalıktan çıkarıp bir intikam komitası şekline sokanlar» dan bahsedildiği görülür. «Ulusun gedikli başyazarı» da ayni klişeyi kullanıyor: «Demokrat Parti, parti olmaktan çıkmıştır; — diyor - bu bir yıkıcılar ve intikamcılar hareketidir.»

Miralay Sadık bey, İttihat ve Terakki'den ayrılmıştı. Celâl Bayar, C. H. P. den ayrıldı.

Muhalif fırka, o zamanlar, iktidar fırkasının «rüesasını nezaret koltuklarına müptelâ» görüyor; ve fırkayı «millî vazifelere kendi adamlarını kayırmakla; makamât ve menasip, için istihkak aramamakla; kavanın ve nizamât yerine keyfî ahkâm koymakla; kanunî silâhlar ve mantık yerine ordu ve hükûmetin kuvveti kahireşi ve ihtilâl ve komite usulleri» kullanmakla itham ediyordu.

Bugün de Demokrat Parti bizi yine bu maddelerle suçlandır mıyor mu?!...

Milyon peşinde

Hakikatı seven ve doğruyu söylemekten çekinmiyen bir «millet vekili», bir seçim nutkunda, şunları ilân ediyor:

«— İktidar mevkiini vermiyeceğiz! Biz iktidar mevkiini daima elimizde tutacağız!»

Neden mi? «Bize muhalif vaziyette olanlar dün iktidar mevkiinde yaptıkları milyonlara, iktidar mevkiine geçerek milyonlar ilâve etmek istiyorlar» da ondan!...

Profesyonel dalkavuk

Elindeki kasap bıçağile, kolları bağlı ve ağzı tıkalı hasmını rahat rahat boğazlar; sonra da, bilekleri kıpkızıl bir aslan avcısı, gibi, böbürlenerek meydanda dolaşırdı.

Şimdi, «işi gücü herkese çamur atan» bir «Falih Efendi» oldu. Parise ısmarladığı jaket atayın yakasına yapıştılar: «Ulus imaretinin hayhaycıbaşısı» «Cemal paşanın nedimi», «gidene ağam, gelene paşam felsefesinin sırrına ermiş bir dâhî», «şehnameci», «destancı», «eyyam reisi», «dönekler şahı» İlh...

Yüz kızartıcı bir vurgun ve terör rejiminin profesyonel dalkavukları arasında en çok ona acıyorum.

İskoç çizmeleri

Genç bir kahramandı. Öldü. Ve ayağında İskoç çizmelerile...

Kitâbe

Sanatının ustası olmak yetmez. Gerçekten büyük bir muharririn mezar taşına şu kitâbe yazılmalıdır: Hiç bir diktatörün kılıcı, onun kafasını kaleminden ve yüreğini yumruğundan ayıramadı.

APAÇIK DOSDOĞRU

T. S. P. seçime neden girmiyor

ADİLOĞLU

Yurdun dört bucağını sarmış görünen seçim gürültüleri karşısında Türkiye sosyalist partisinin protestosu, başlı başına bir hadise olarak ele almaya değer. Bu inkilâpçı partinin vermiş olduğu seçime girmeme kararı ile inkilâpçılığın ne demek olduğunu bir defa daha anlamış oluyoruz.

İnkılâpçılık:

Hadiselerin kuyruğuna takılıp, kuyruğun hareketlerine ayak uydurmak demek değildir.

Kendisini kütlenin mürşit ve rehberi sayan bir parti her türlü şahsi düşünüş ve ihtirasları alt edemedikçe, kararlarının tarihi mesuliyetini taşımaya muktedir olamaz ve kitle davasını yürütmenin yolunu bulamaz.

Partinin neşrettiği beyanname gösteriyor ki, bu günkü şartlar içinde emekçi sınıfın seçime iştirak etmesi menfaatlerine uygun değildir. Demokrat veya reaksiyoner burjuva partilerinin sevk ve idare ettikleri bir seçimin akışına katılmak emekçi halkın her yerde zararına olmuştur.

Emekçi kitleler demokrasinin verdiği imkanlardan faydalanmak kendini teşkilâtlandıracak ve inkilâpçı saflarını hazırlayacaktır. Bunları yapmadan kitleyi kayb edeceği bir mücadeleye sürükliyen bir partiye serküzeştci ve aksi inkilâpçı bir parti damgası vurmakta tereddüt edilmemelidir.

GERÇEK

Nüshası 10 Kuruştur.

★

İmtiyaz Sahibi: Esat Adil Müstecabi

Neşriyat Müdürü: Macit Güçlü

★

ABONE ŞARTLARI

	Türkiye	Hariç Memleketler
Senelik	2800	5600 Kr.
Altı aylık	1500	2900 „
Üç aylık	800	1600 „
Bir aylık	300	— „

★

İlân Şartları :

Başlık maktu olarak	1000 Kr.
İkinci sayfa santimi	200 „
Üçüncü sayfa santimi	100 „
Dördüncü sayfa santimi	300 „

★

Gazetemize gönderilen yazı ve resimler neşredilsin veya edilmesin ziyaından mesuliyet kabul edilmez.

★

Basıldığı yer: STAD MATBAASI

Cağaloğlu, Tülbeler Sokak No: 18

Okuduk, Düşündük ve...

Daha belli değil

Son Postada Ekrem Uşaklıgil şöyle diyor:

Bir dostum bana dedi ki:

«Ben Celâl Bayarın yerinde olsaydım, efkârı umumiyeye hitaben bir beyanname neşrederek, seçimden çekilirdim, biz muvazaasız gelişen bir karşı partinin yaşamasını hazmedecek olgunluğa ulaşmaktan henüz çok uzakta bulunuyoruz.»

Memlekette tam demokrasiyi istiyen samimî bir partinin, memleket bilhassa seçimde zaruri olan hürriyete kavuşmadıkça, kanunlar bu yolda demokratlaşmadıkça seçime girmesi gayet tabiidir. Bu bakımdan Demokrat Parti de daha işin başında iken mühim bir imtihan geçiriyor. Yoksa Ekrem Uşaklıgilin yahut onun hayali dostunun dediği gibi «Biz muvazaasız gelişen bir partinin yaşamasını hazmedecek olgunluktan uzak olduğumuz için» seçimden çekilmek bu halka, senelerdenberi iktidarın yaptığı iftiradan başka bir şey olmaz.

Sağı, solu, fikri, prensibi, ne olduğu şu kadar yıldır anlaşılamıyan Ekrem Uşaklıgil yazısını şöyle bitiriyor:

Temenni edilmez amma yaralanma vakalarının çoğaldığına şahit olmaklığımız bile mümkündür, lâzım ki bu gibi acı durumlarda bile sinirlerimize hâkim olalım ve yalnız neticeye bakalım:

Evet neticeye bakacak ona göre hüküm verecek.

Başmuharrir yaşasın diye bağırıyor.

— Kim yaşasın?

— Daha belli değil.

KİRLİ ÇAMAŞIRLAR

Sütunlar boyu, tefrika tefrika başmakaleler yazmak modasını çıkaran Ahmet Emin Yalmandan sonra, Hüseyin Cahit modaya uyup altı sütunluk bir müdafaaname neşretmişti. Ustasından geri kalmak istemiyen Etem İzzet te dün bir sayfalık başmakale yazmış eh Etem İzzetin başmakalesi de bu sıcaklarda sekiz sayfa olsa çekilir doğrusu. Etem İzzetin ne yazdığını veya ne yazabileceğini tahmin edersiniz. şöyle yazıyor:

İnönüyü bir anlık menkûbiyete sevkettiren âmillerin başında Celâl Bayar ve hizbinin rolü olmuştur. Yine Atatürkün hastalığının ağırlaşması sıralarında Celâl Bayarın halk, matbuatı, cemiyetleri, her türlü siyasî hak ve tefekkür hürriyetlerini baskı altına alan kanun tadillerini yapması İnönüyü tecrit etmek, kendini hizbini Cumhur Başkanlığı mevkiinde ve iktidarda kök saldırmak emel ve gayesile vaki olmuştur. Fakat, Celâl Bayar ve siyaset, menfaat İnönüye rekabet arkadaşlarının gerek Fethi Okyar - Tevfik Rüştü - Şükrü Kaya kombinezonu, gerek adını tarihini ifşa edeceği o hizbin bir başka Cumhur Reisi adayı plânı Meclisin ve milletin tecelli eden durumu karşısında realize edilememiş, Celâl Bayar Türkiye Büyük Millet Meclisinin ittifakla İnönüyü Cumhurbaşkanı seçmesine ve millî iradenin derin bir haz ve memnunlukla yerini bulması hâdisesini önliyememiştir.

[illegible] olarak ilâve edelim: *Daha o günlerde Celâl Bayar ve hizbinin müstakbel plânlarını yayınlamak için Ahmet Emin Yalman'a âdeta hediye edilen İş Bankasının bir bir buçuk milyon değerindeki matbaası ve gazetesi de düzen ve kuvvet olarak düşünülmüş ve fakat bilâhare bu hediye ne Celâl Bayara, ne de Emin Yalmana vefa temin etmemiştir. Bununla beraber o günün hazırlıklarına* dayanan Ahmet Emin Yalman - Celâl Bayar kombinezonu başka başka şekillere bürünerek ve zamanını bekliyerek bugünkü seyrini almıştır.

Bakın hele neler öğeniyoruz, daha neler öğreneceğiz. Çıkarın baklaları ağzınızdan.

RÜZGÂR NEREDEN ESERSE

Avrupayı şöyle bir kolaçan edip gelen Necmettin Sadak Halk Partisini müdafaa yolunda yazdığı başmakalesinde şöyle diyor:

C. H. P. ve onun şefini geçen yazdanberi Cumhuriyet ve Demokrasi müesseselerinde ileriye doğru bazı değişiklikler yapılması lüzumuna inandılar, parti kongresi bu değişikliklere karar verdi.

Halk Partisi hükûmeti bu kararlara uygun kanunları Meclise kendisi getirdi, çoğunluğu Halk Partisinde olan Millet Meclisi bu kanunları kabul etti ve bu surete, daha geniş bir hürriyete, daha olgun bir demokrasi hayatına imkân hazırlandı. Hâdise budur. Bundan dolayı da Halk Partisine tariz etmek, haklı olamaz sanırız.

Bundan sonra Necmettin Sadak, partiye ne kadar saddak olduğunu isbat için, niçin şimdiye kadar H. P. nin bu değişikliği yapmadığını izaha çalışıyor ve yazısına şöyle devam ediyor:

Eğer C. H. Partisi ve hükûmeti kendinden tam memnun olsaydı ve gidişini memleketin **tam iyiliğine yeter bulsaydı,** daha iyi iş görmek, daha çok çalışmak için kendi karşısında bir kontrol partisinin çıkması lüzumuna bizzat inanır, millet kontrolünü daha tesirli hale sokacak değişikliklere bizazt başvurur muydu?

Bundan sonra şöyle diyor: «Düne kadar birlikte çalışıp ayni mesuliyetlere iştirak etmiş insanlar arasında neden samimi bir işbirliği heyecanı doğmayıp ta zehirli bir çatışma havası estiğine akıl erdirmek mümkün olmuyor.»

Necmettin Sadağın bu itirafı ile her iki partinin de en zayıf tarafı meydana çıkıyor. Halk Partisi bir hak partisine benziyor ve iktidarın ancak kendi hakkı olduğuna inanıyor.

Hak değirmende olduğuna göre, rüzgâr nerden eserse o tarafa dönüyor. İşte Halk partisindeki değişikliğin esası budur. Parti, prensipleri faydalı olduğu müddetçe iktidarda kalır. Mutlaka iktidarda kalmak için sık sık değişiklik yayan partinin yarın nasıl bir şekil alacağı bugünden kestirilemez.

Zonguldak maden ocaklarından röportaj: 3

Kömür işçileri

Ayda 55 lira alan altmış yaşında, otuz beş senelik bir işçi neler anlatıyor

Röportajı yapan: **N. İ. B.**

Radyo: Belediye seçimlerine iki g ü n kalmıştır. C. H. P. bütün şikâyetlerinizi önlemiştir. Memleketimizde bu büyük partiyi en büyüğümüz kurmuştur. Size şu harp yıllarında güvençli ve iyi günleri yine partimiz sağladı. Gine de o sağlıyacaktır.»

Ocaklardan dönmüş yorgun işçiler parkın demirlerine dayanmışlar, dinliyorlardı. Birine yanaşıp:

— Ne diyor, diyordum.

— Baksana bizi bu duruma meğer o düşürmüş. Gene de düşürecekmiş. Der, der ne diyelim! Var olsun! Gerilmiş suratları, lâkayıt gözleri, seyrediyorum.

Hepsi söylenenleri dinliyor. Gelenleri geçenleri okutmuşlar. Adeta kulak kesilmiş: Amma **C. H. P. geç?**

Ne işe yarar, ne yapar? Oturur mu, kalkar mı? Canlı mı, cansız mı. Yürüyorum.

BİR IŞÇİNİN ANLATTIKLARI

— Kaç senedir çalışıyorsun?

— 55.

— Yaşın?

— 302. Yani 60 yaşındayım.

— Kaç para alırsın?

— Ben aylık çalışırım. Yarı mükellefim. Ayda 55 lira alırım. Yemek içmeş dahil 55 lira. Bir de kömür alırım.

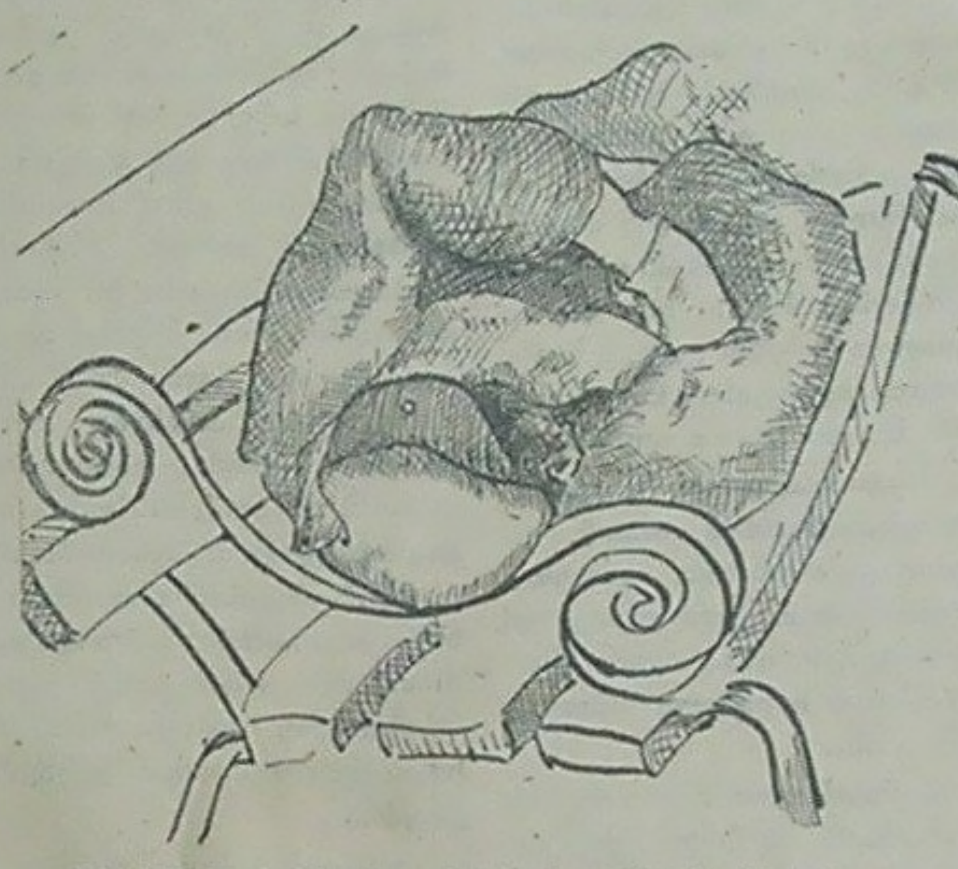
— Ne yersin?

— Sen bana bakma. Altı aylık parayı altı günde yerim. Bu meslekte yol budur. Bereket versin karı işlerini yoluna kor. O da dışarıda çalışır. Ben bir cigara içerim, üç te kahve, günlük masrafım 50 kuruştur. Yırmi sene kadar ocakta çalışırım. Şimdi makine dairesinde çalışırım. Vazifem bütün yataklara bakmak, yağları gözlemek, âletlerle dostluk. Arzu edince düğmeye basarım, ve derhal stop ederim. Vazifem budur. Artık ocağa giremiyorum yaş ilerledi.

Bir ara sustu, sonra yere kuvvetli bir balgam attı, ve dikkat ettim; kapakra idi. Benim yaşamam; hayret edilecek şeydir. En aşağı otuz senedir içerim. Öyle yaşarım; senin anlıyacağın. İlk bu memlekete geldim. On iki yaşında idim. İlk çay damarında çalıştım. Burası bir. Bir sene sonra vince geçiyorum. Dokuz sene çalışıyorum. Dokuz sene sonra ocağı bırakıyorum. Kılburnu gazinosuna garson olarak giriyorum. 75 lira aylık.

Orada da altı sene çalışıyor, sonra Balkan harbi patlıyor. Askere gidiyorum, dönüyorum. Taşbacaya giriorum. Orada varagelde bulunuyorum. Orada 5 sene. Şimdi de bir on seneye yakın, fabrikadayım.

Ocakta şöyle yirmi senedir aşağı değil, uyuduklarım, türkü söylediklerim, çalıştıklarım yirmi sene tutar. En çok karabiberim şarkısını severim. Herkesin bir havası vardır. İlk gelen türkü mürkü söylemez. Sonra sonra alışanlar olur, amma onlar da çok çabuk vazgeçerler. Vemurt olurlar. Çok korkunçtur ocak. Amma gine de onsuz edemem. Bir defasında büyük bir

Bir kömür işçisi Uzun Mehmet parkında dinleniyor.

gürültüde, efendim bomba da ne oluyor, bir gürültüde duvarlara yapışık kaldık. O gün 24 cenaze birden çıktı. İşte otuz beş senedir çalışırım. Şu tren yok mu? İşte ona saat yedide binerim. Akşam da geç vakit dönerim. Otuz beş senedir işte böyle. Ben çok içerim. **İçmeyip te ne bok yersin. Sen olsan ne** yaparsın? Gözümüzü burda açmışız bir kere, bu böyle gider. Bu eve beş on lira veririm. Hayvan durmaz. Üç günde küflenir. Şurda karı yatar, şurda da ben. Şükür çocuğumuz filân yok. Bu devlet demektir. İşte böyle akşam oldu mu, hemen uyku basıyor, bu ocakta da olurdu. Yılan gibi gelir insana, sarar, bir türlü bırakmaz.

BİR DİNAMİTÇİNİN ANLATTIKLARI

— 17 senedir dinamitçilik ederim. Şu gördüğün tepeleri birer birer dolaştım. Kaç dağ devirdiğimi bilmiyorum. Amma şöyle yirmi tepenin hakkından gelmişimdir. Elimden kaza çıkmamıştır.

Benimle çalışanların burnunu hiç kanatmadım. Bir defasında üç kişi öldü amma, kabahat bende değil. Ocakta bir uyku vardır. Çalışanlar bilir.. Senin anlıyacağın ocak ekseriya uyku getirir, vücudu sarar. Öyle yer vardır ki, körnefestir. Orada insan boğulur. Orada kalp saat gibi vurur. Oradan kurtulamazsın. Bu üç kişi de öyle oldu.. Biri körnefeste kalmıştı. Öbürleri de onun bağrışlarına dayanamamışlar, yeni amele idiler. Eski amele kıçını yırtsan ses vermez. Bir de işitmekle ölüyor. İkisi koşmuş, onlar da orada kaldılar. Kurtuluş yoktur. Kaçamazsın, insan adım atamaz olur. Nefes alamazsın. Bir soluk, sonra tık diye durursun İşte o kadar.

— Araba nedir?

— Ben ocakta yalnız gezerim. Ben görmedim. Yalnız uyurken insanı basar. Boş bulundun mu damlar. Bağırsan, anına kimse duymaz, farkına varamazsın. **Yavaş yavaş gelir, in**sanın ayaklarından başlar sonra boğazın doğru yanaşır, başlar sıkmağa. Sıkar, bağırsan, kimseye duyuramazsın, her yerde olmaz, bazı yerlerde olur. Şurada uyursun da gelmez. Bir adım ötede olur. Benim işim temiz iştir. Dinamitim kuruysa, o kadar, bir de patladığını duyarım. En kabadayımıza üç lira verirler. Biz usta diye geçiniriz. Şimdi bir senedir işten el çektirdiler. Bir gün dinamiti taşıyordum. Bakkala şu şurada dursun dedim. Bir çeyreğe varmaz alırım dedim. Arkasından bir düşmanım polise haber ver-

(Devamı 4 üncüde)

Hikâye

Sanki O Yaratmış

JACK LONDON — Adil YAGER

— 4 —

du.

— Ne oluyor? diye kardeşi o anda tehlikeyi hissederek sordu:

— Hiçbir şey, biraz viski istiyorum midem için.

—Yürü şimdi, kalk.

George ona uzandı, fakat yapacağını eyi hissettirdiğinden kardeşi, çamuru ve yolcuların meraklı bakışlarını unutarak, kaldırımın üzerine dümdüz yattı.

Tren bir cadde ötede köşe başında çan çalıyordu. Al kaldırımda sırıtarak:

— Onu kaçıracaksın bu da senin kabahatın.

George'un yumrukları iyice sıkıldı:

— İki santim için seni iyice bir döverim.

— Treni de kaçırırsın, diye kaldırımdan muzaffer bir cevap geldi.

George trene baktı; caddenin yarısını geçişti. Saatine baktı, ikinci bir defa olarak düşündü.

— Peki, dedi, onu alacağım fakat bu trene bineceksin eğer kaçırırsan şişeyi kafanda parçalıyacağım.

Caddeye ve içki salonuna doğru koştu. Tren gelmiş ve durmuştu, inecek yolcu yoktu. Al kendini basamaklara doğru sürükledi ve oturdu. Kondüktör çan çalıp tren hareket eder ken gülümsüyodu. İçki salonunun sallanan kapısı birdenbire açıldı. Elinde eşya çantası ve bir payntlık (1) bir viski şişesiyle George trenin arkasından koşmıya başladı. Kondüktör zilin ipini tutarak durdurmak lâzım gelip gelmiyeceğine bakıyordu. Lüzum yoktu. George yavaşça atılyarak kardeşinin yanına oturdu ve şişeyi ona verdi. Al azarlıyarak:

— Çeyreklik şişe almalıydın, dedi.

Bir cep tirbüşonu ile tıpasını çıkardı, şişeyi ağzına dikti.

— Hastayım... midem ağrıyor, diye kendini müdafaa eder bir tarzda yanında oturan yolculara hareketini izah etti.

Trende sigara salonunda oturuyorlardı. George böyle olması lâzım geldiğini hissetti. Bundan başka trene muvaffakıyetle yetiştiklerinden kalbi yumuşamıştı. Kardeşine karşı daha iyi kalpli davranıyor ve lüzumsuz sertliğinden kendini kabahatli buluyordu. Annesinden, kızkardeşlerinden, ailenin işlerinden ve menfaatlerinden konuşarak bunu telâfi etmeğe uğraşıyordu.

Fakat Al kederliydi, kendini şişeye hasretmişti. Vakit geçtikçe ağzı daha fazla yayıklaşıyor, gözlerinin altındaki halkalar kabarıyormuş gibi oluyor ve bütün yüz adaleleri gevşiyordu.

— Midem ağrıyor... Şişeyi bitirmiş ve kanapenin altına atmıştı. Fakat kardeşinin yüzünün anide sertleşmesi daha fazla izahat vermesi için cesaret vermedi.

İstasyonda onları karşılıyan araba hususi bir arabanın bütün lüksüne ve şanına malikti. George'un gözleri gidecekleri müessesenin armalarına keskince baktı fakat endişesi dakikadan dakikaya hafifliyordu. Geniş kapıdan girip vâsi araziden geçerken mevkiin iptidailiğinin kardeşini sarsmıyacağından emin oldu. Orası daha ziyade yazlık bir otel veya bir kır kulübü idi. İlkbahar güneşinin ışıkları arasından süratle geçerlerken George, kuşların şarkıları kulaklarında ve burun deliklerl çiçeklerin nefesiyle dola-

(Devamı var)

(1) Paynt — 0,5679 litre.

Upton Sinclair:

DEVLER HASADI

Tercüme eden: **A. Vatur**

-4-

rına giderken takip edilmediklerinden emin olmak için mutad şekilde yürüyecekler, köşe başlarında dönüp arkalarına bakacaklardı. Bütün bunlar eski hikâyelerdi ve söz temsili stenografi ile anlaşabiliyorlardı.

Lanny meslektaşının eline yazıhanesinden aldığı parayı koydu.

— Bunda bir mahzur yok, dedi. Yani küçük para olduğu için emniyetle sarfedebilirsin. Daha fazla da vereceğim. Fakat bunun için biraz zaman ister: Banknotları sana vermeden önce de bozdurmam lâzım. Bankadan eski veya küçük para vermelerini istiyemem, zira biraz acayip görünür. Binbir türlü entrikaların döndüğünü bu devirde ufacık bir ipucu bile vermek caiz değil. Banka bana seri numaraları birbiri ardısıa birçok bin yahut on bin fanklık kâğıt paralar veriyor; eğer onlarr sana devreder, sen de kullanırken yakalanırsan benim izimi bulmakta güçlük çekmezler. İyisi mi her bir banknotla ufak bir şey alır ve böylece parayı bozdmruuş olurum.

Bir zamanlar gemicilik, doklarda amelelik, sosyal demokrat partisinin ocak mümessilliği ve şimdi altı seneden, yani Naziler iktidara geldiklerindenberi Almayada yer altında, İspanyada toprak üstünde çarpışan Alman:

— Evet hepsini anlıyorum, diye cevap verdi. Beklerim; ne zaman istersen buluşuruz.

V.

Lanny misafirperverliğinde kusur edeceği için af dilemek lâzım geldiğini hissetti.

— Eminim biliyorsun, seninle bir müddet berabr kalmağı çok istrdim; fakat ömrümün çoğu buraa geçti ve herkes beni tanır. Burnın moda delikanlılarından biri sayılırım. Ve yalnız dürüst işler yaptığım farzedilir. Meselâ sabık kral Alfonso veyahut İsveç kralile tenis oynamak, Windsor düşesile çay içmek, Müslüman Prensi Ağa Han'ın metreslerini çekiştirdiğini dinlemek gibi. Seni annemin evine hususî olarak bile dâvet edemem; hizmetçiler mutad dışında bir şahıs olduğunu farkederler.

— Böyle şeyleri bir tarafa bırak. Trudi nasıl bir adam olduğunu bana söylemişti. Daha fazlasını da kendim tahmin edebilirim.

— Para bulmaktan başka bir iş yapmadığımı zannetme. Haberler topluyor ve bunları kıymetlendirildikleri yere gönderiyorum.

— Bunu anlatmağa ne lüzum var Lieber Genossei. Para bize kâfi.

— Başkalarına da öyle, Lieber Bernhardt. Gençliğimde bir İngiliz şairinin yazdığı ve bir cehennem taifine söylettiği bir mısraı ezberlemiştim: «Hey ne hoştur paralı olmak, hey ne hoştur paralı olmakla»

— Evet, umumiyetle öyle: fakat bir de Gestapo sizi yakalar, parayı nerede bulduğunuzu sorarsa...

Bu fikir, bir zamanlar kaygusuz genç diye telâkki edilen adamın yüzündeki tebessümü sildi.

— Eskiden zavallı Trudi'ye nasıl güvendiysem şimdi de sana öyle güveneceğim. Davaya yardım edebilme kabiliyetim ismimi asla kimseye söylememen şartına dayanıyor.

— Gösterdiğin itimat sui istimal edilmiyecektir.

Alman elini Lanny'ye uzattı. Bu hararetli el sıkmada, erkeklere has olan ve bir medeniyetin kurulup idame edilmesini sağlayan şeref ve iman vardı.

Ayrılmadan önce Lanny:

— Kklıma gelmişken sorayım, dedi. Barselona da Raoul Palma isminde bir arkadaşa tesadüf ettin mi.

— İsmi hatırlamıyorum.

— Benimle beraber Ebro'ya gelmişti, fakat seninle tanıştırmadım. Ecnebi basın bürosunda çalışıyordu. (Devamı var)

HALKIN İÇİNDEN

Büyük endişe

Doğan RUŞENAY

Yalmanla Atayın kavgasına bakarken hayretler içinde kalırım demiyeceğim çünki servet tarlasında beslenenler arasındaki rekabet yüzyıllardır insanlığın gözleri önünde cereyan ediyor. Yalman - Atay senbollerinin arkasında hakkıfetih olarak devlet ve devlet kapitalizmi için de bütün ekonomik hayatı elde tutan zümreyle, o zümrenin 25 senedir ticaret, müteahhitlik, yüksek memuriyet gibi işlerinde kullanarak semirttiği bir sonradan görmeler burjuvazisi'nin kavgası cereyan ediyor. Atay kafilesi, ekonomik hayatı askerî - kırtasî otorite altında zümrevî, oligarşik menfaatlerle yürütmüştür. Yalman kafilesi, bugün hücum ettiği zümre tarafından 25 sene semirtildikten sonra kuvvetlenmiş efendilerine kafa tutmuş, onların kırtasî otoritesini yıkıp yerine kendi ekonomik otoritesini kurmak uğrunda hürriyet kahramanlığı rolüne çıkmıştır. Atayların hakkıfetih hakimiyeti yerine, Yalmanların Tüccar hâkimiyeti..

Peki ama bu menfaatçi zümre döğüşünden, asırlardır istismar edilen uçsuz bucaksız halk kalabalığına ne? Atayların devlet kapitalizmi gitsin, Yalmanların patron kapitalizmi gelsin.. Ve halkın istismarı bu sefer siyasî diktatörlükle değil, iktisadî diktatörlükle sürüp gidecek. Yağma yok Yalman halk vaziyeti anlamıştır. Ve senin saltanatın de yazık ki Ataylarınki gibi öyle uzun zaman da sürmiyecek. Sen kavganı hürriyet uğruna yaptığını söylüyorsun, evet ama kendi hürriyetin; kendi malî teşebbüslerine yeni ufuklar açmak oğuruna.. Netekim sosyalizm ödünü kopardı, hemen H. P. ni kurtarmağa, sosyalizmi önlemeğe "çok nazik bir durumda bulunduğunuzu" haykırmağa koyuldun. Akıbetini şaheser bir sezişle ne de güzel kavramışsın? Biliyorsun ki bu topraklar; asırlardır istismar edile, edile bilenen, ve herbiri bir hak âbidesi kesilen işçiler, ırgatlar, köylülerle ufka kadar doludur.

FİLİSTİN MESELESİ

Vaşington, 9 (A.A.) — Amerika dışişleri bakanlığından bildirildiğine göre, bir Amerikan murahhas heyeti Filistin meselesi hakkında İngiliz makamlarile görüşmelerde bulunmak üzere perşembe günü İngiltereye gidecektir.

GERÇEK

İRANDA GREV YASAK

Tahran radyosu bu günkü yayımında, bütün İranda ücret ve gündeliklerin arttırılması bahanesiyle işçi nümayiş ve grevlerinin yasak edilmiş bulunduğu teyid eylemiştir.

Şehir ve Yurt Haberleri

Ortaköy yangınında kasid var

Ortaköyde 9 ev ve bir Trikotaj ve çorap fabrikasını kül eden yangının tahkikatını savcı yardımcılarından Orhan Hamamî üzerine alarak, hâdise üzerinde ehemmiyetle durmaktadır.

Yapılan araştırmalara ve edinilen kanaate göre yangının kasten çıkarıldığ merkezindedir.

Zira, bilindiği gibi, Amerikadan mühim miktarda çorap ithâl edilmiştir. Bu yerli çorapların fiyatını düşürdüğü için fabrikatörler iflâs tehlikesiyle karşılaşmışlardır. Bu sebeble yangının ateş çıkan fabrikadan meydana gelmesi bu şüpheleri çoğaltmıştır. Yani fabrika sigortadan para almak suretiyle iflâstan kurtulmuş olması ihtimali vardır.

Bu arada 4 çorap fabrikası da işlerini tasfiye etmektedirler.

Tahkikata ehemmiyetle devam edilmektedir.

Bir sabıkalı

M. K. P. nin kontrolörü imiş

Emniyet 2 nci şube memurları, Rıza paşa yokuşunda Zara'ya ait saatçi dükkânından ve Kapalıçarşıda diğer bir dükkândan saat çalan Kaldırımcı Mehmet Han adında birini suç üstü yakalamışlardır.

Emniyet müdürlüğüne getirilerek üstü aranılan Mehmet Han'dan Millî Kalkınma Partisi Galata ocağından verilmiş 138 numaralı hüviyet varakası çıkmıştır.

Ayrıca Beyoğlu ilçesindeki şube tarafından bir kâğıt çıkmıştır. Bu kâğıtta, «Partimiz namına Yenişehirde seçim işlerini kontrole memurdur» denilmektedir.

Üç kişi boğuldu

Evvelki günü şehrimizde üç boğulma cak'ası olmuştur.

Beşiktaşta Şenlik dede sokağında 54 numarada oturan Cemal Saatçioğlu adında biri Floryada denize girmek istemiş, yüzmek bilmediği için boğulmuştur.

Gene Süleymaniye Nâmahrem sokağında oturan Tevfik Ersoy, Yenikapıda yüzmek bilmediğinden boğulmuştur.

Kadıköy Rasim Paşa mahallesinde, Çimen sokağı 23 numarada oturan Şâdiye Bayhan adında bir kadın, 23.10 da Tarabyadan kalkan 53 numaralı vapurdan muvazenesini kaybederek denize düşmüş, kurtarılamıyarak boğulmuştur.

Deniz müsaade vesikası kalktı

«Uluslararası Ticaret ve nakliyat komitesi» Türkiye ihraç maddelerinin Naviser to'sunu (Deniz müsaade vesikası) kaldırarak, alâkadarlara tebliğat yapmıştır.

Bu yalnız stok mallarımız için değil, ayni zamanda yeni mahsullerimize de şâmildir.

Seçim ve ticarî hayatta durgunluk

Seçim'in yaklaşmış olması piyasada durgunluğa sebeb olmuştur. Hatta ithalât üzerine mühim spekülâsyonlar yapılmaktadır. Seçimi kazanacak partinin ticarî hayatta tatbik edeceği prensibler, tacirler arasında önemle beklenmektedir. Eğer seçimi demokrat parti kazanacak olursa muamele vergisi kalkacak ve gümrük resmi indirilecek diye muhtelif rivayetler piyasada şayi olmuştur.

Dahili mahsulatın fiatları düşüyor mu?

Ticaret Bakanlığı Konjektür dairesinin neşrettiği bir bültenden anlaşıldığına göre dahili mahsulât ve mamulâtın fiatlarında nisbi bir düşüklük kaydedilmektedir. Bilhassa İstanbul ve Ankarada gıda maddelerinde yüzde on beş ve giyim eşyasında yüzde dokuz bir iniş olmuştur.

Netice olarak umumî hayat masrafının geçen aya nazaran yüzde bir nisbetinde ucuzlamış olduğu konjektür dairesinin bülteninde zikredilmektedir.

Altın Fiyatları

Son üç ay içinde altın fiatlarında yüzde 20 kadar bir düşüş kaydedilmiştir. Bu 6 lira kadar tutmaktadır. Geçen seneye nazaran düşüş yüzde 36 olup, arada 11,5 lira fark vardır.

Dünkü altın fiyatları şöyledir:

Reşadiye	32.35
Gulden	31.41

Yeni Neşriyat :

BAKIŞ'IN 3 ÜNCÜ SAYISI ÇIKTI

On beş günlük aile ve salon mecmuasının üçüncü sayısı birçok kıymetli yazılarla çıkmıştır.

Ankara cinayetinin sırrı çözülüyor

Ankara, 9 (Gerçek) — Ankara cinayeti davasının diğer şahitleri bu gün dinlendi. Salâhattin Uban adındaki şahit, yanında yazıcılık eden Fruzanın Reşit Mercanın arkadaşı olduğunu ve Fruzana Reşitin cinayeti anlattığını, fakat sebebini söylememiş olduğunu yalnız Fruzanın

— İşin mahiyeti karışıktır, demiş olduğunu söyledi ve ilâve etti:

Firuzan bana katilin Haşmet olduğunu bizzat söylemiştir. Fakat katlin sebebi hakkında bir şey dememiştir. O bana ilk defa bunları söylerken yanımızda kimseler yoktu. Daha sonra Kadri Emre ve Lütfü Hak Erinede aynı şeyleri söylediğini yine Firuzandan işittim. Müdahil avukat tekrar sözaldı: Şahidin daha birşeyler bildiğini fakat söylemek istemediğini hatta cinayetin sebebi hakkında da Firuzanla konuştuklarını beyan etti.

Ispanya zindanlarında

(Baştarafı 2 incide)

yarları ancak sezilebilen iskelet halinde vücutlar yerlere serilmişti. Bunlar yedi kişiydiler ve Cumhuriyetçi İspanyol tiplerini canlandırıyorlardı: Bir şimal şehrinden Angel, bir Gece kulübünde kastanyet dansözü Francisso, dokuz senedenberi mahpus yatan yetmiş yaşında Pablo. Bu adam, çocuklarının ve torunlarının gözleri önünde katledildiğini görmüştü; bembeyaz saçları, muhteşem sakalı ve hâlâ sağlam kalmış zekâsı ile, yedi mahkûm bu adamı lider olarak kabul etmişlerdi. Diğer üç kişi, Madritin kenar mahallelerinde beyanname dağıtırken yakalanan genç yaşta cumhuriyetçilerdi.

ANNELER KURŞUNA DİZİLİYOR

Carabanel Alto hapishanesindeki beş bin siyasi mahpustan üç bini cumhuriyetçi ordunun adamları ve subaylarıdır. Bu hapishanede pek çok kâdın vardır. Bunlar, dağlardaki cumhuriyetçi çetelere iltikak edenlerin anneleridir. Eğer, bu gençler muayyen müddet çinde teslim olmazlarsa anneleri kurşuna dizilir. Bu müessis bir usuldür.

Bazan mahpuslar hapishanenin içinde kurulan askerî bir mahkemeye çıkarılır; cumhuriyetçiler için en hafif ceza yirmi sene hapistir; daha ziyade ölünceye kadar haps veya ölüm cezası verilir.

Mahpuslar bütün medeni haklarını, hattâ isimlerini bile kaybederler; mektup yazamazlar; pek nadiren mektup alabilirler; hapishane sansürü mektup kâğıtlarının renginden bile şüphelenirler.

Bu mahkûmlardan çoğu 1938 den beri mahpusturlar. Yetmiş yasında ihtiyar generaller, pek genç yaşta cumhuriyetçi «maginse» lerle yanyanadır.

«Carabenel Alto» da hayat, harp içinde binlerce müttefik askerlerinin enterne edildikleri «Miranda» ya benzer. Paçavralar içinde binlerce mahkûm açlık ve soğuktan müthiş bir şekilde iztirap çekmektedir. Mahkûmların zayıflığı korkunçtur; eski mahkûmlar vasatî 35-50 kilo gelmektedir. Günlük gıda içinde bir iki parça havuç bulunan üç kâse ılık su ile iki yüz gram ekmekten ibarettir.

Acınacak halde bulnan beş bin kişiden üç bin beş yüz kadarı hastalıklı, yaralı veya sakattır; ve ancak sadizm de zalimlikte birbiriyle yarış eden iki hapishane doktoru vardır.

Ağır hastalığa yakalananlar hapishanenin hastahanesine gider, şimdiye kadar buradan geri dönen görülmemiştir.

GİZLİ RADYO VE GAZETELEO

«Carabanchel Alto» mahkûmları insan tahammülünü aşan muazzam müşküllere ve tehlikelere rağmen şayanı hayret bir mükemmellikle teşkilâtlanmışlardır. Hapishane içinde teşekkül eden muhtelif cumhuriyetçi partiler; sosyalistler, komünistler - ve demokratlar dışardaki ajanlarla gizli teması muhafaza etmektedirler. Frankonun yakında yıkılacağını tahmin eden küçük hapishane müstahdemlerinin müsamahası ve hattâ bazan yardımı ile bu işler kolaylaşmaktadır.

Bazan hapishane galerilerinde gizli siyasî mitingler bile tertip edilmekte ve İngiliz ve Amerkan gazeteleri içeri kaçırılmaktadır. Hücrelerde gizlice dışarıda olup bitenleri bildiren gizli gazeteler basılmaktadır. Bu işi nasıl olsa ölüme mahkûm edilmiş olan mahkûmlar üzerlerine almaktadır. Mahpusların alıcı ve verici radyo makineleri dahi vardır. Her gün Fransız radyosunun haberler neşriyatından sonra, yarım saat içinde bunların tabedilmiş hülâsaları hapishaneyi dolaşır. Ayni şeylerin bütün İspanya hapishanelerinde de yapılabildiği söylenmektedir.

ÖLÜM PARTİSİ

Arasıra mavi milisçiler (faşist milisler) büyük bir kalabalık halinde hapishane baskınları tertip ederler. Bütün gece «Carabanchel Alto» hücrelerinde araştırma yaparlar. Birçok gizli radyolar, gazeteler, teksir makineleri meydana çıkarırlar. Ganimetin büyüklüğüne göre bir sürü mahkûmu rehine olarak alıp götürürler. Bazıları sonradan geri gönderilir; diğerleri kurşuna dizilir. Bu cehennemde ancak üç gün kaldım; fakat bu müddet böyle bir gecede neler cereyan ettiğini görmek ve işitmek için kâfi idi. koridorlardan doğru gürültüler yükselmeğe başldaı. Hücreler canlanmağa başladı, bir heyecan ve bir korku dalgası bütün hapishaneyi dolaştı. Sonra âni olarak ortalığı kaplıyan derin bir sükût içinde, görünmiyen kuvvetli bir ses tarafından bir sıra isim çağrıldı. Küçücük hücre deliğinden biri ellerinde tabaklarla mutfağa doğru giden, diğeri aksi istikamette, elleri arkalarından bağlı olarak sürüklenen iki sıra insanın geçtiğini gördüm.

Mahpuslar kurşuna dizilirken Franco ve Faşizm aleyhine bağırdıkları için şimdi mitralyözlerin önüne götürülmeden önce dudakları tutkallı bri madde ile yapıştırılmaktadır. İdamdan evvel, günah çıkartma ve dini merasim yapılır, ve bir mektup yazılmasına müsaade edilir, sonra bu ölüm kafilesi binlerce İspanyolun kanile meşbu olan büyük avluya doğru ağır ağır hareket eder. Zindancı buna küçük gezinti der. Ayni şey İspanya hapishanelerinde her Allahın günü tekrarlanıyor. Bu daha ne kadar sürecek?

«Middle East Times» dan

Kömür işçileri

(Baştarafı 3 üncüde

miş, bakkal dükkânını dinamitliyecek demişler, mahkeme mahkemedir süründük. Şimdi toprağın üstündeyim. Yüzüme kan geldi. Şu gördüğün yeri alıyorum. İki ineğim var. Sütlerini satıyorum. Bütün derdim oğlan da, okusaydı. Seni pek sever. Amma gözü madencilikte kâratanın, akşamları ulan diyorum, işte babanın hali meydanda, benim yok yiyeceğim okumadım diyorsun derim, dinletemem. Hava da soğudu. Ocak buradan iyidir. Hani pek soğuk olmaz yaz da iyidir kış ta o yandan hakkı var kâratanın..

Türkiye Sosyalist Partisi

(Baştarafı 1 incide

receli seçime geçmek lüzumunu duymuş fakat iktidarı elinde tutabilmek için de seçim, mücadele ve teşkilâtlanma müddetini asgarî hadde düşürmüştür. Kendilerini demokrat ve inkılâpçı diye vasıflandıran partiler Cumhuriyet Halk Partisinin bahş ve lûtf ettiği bir avuç demokrasiyi kâfi görerek daha fazlasını istemekten vazgeçmişlerdir.

Bu partiler seçime iştirâk kararı vermekle, Halk Partisinin şeklen meşhur bir mücadeleden sonra tekrar iktidar partisi olmak şerefini iktisab etmesine yardım etmiş olacaklardır. İnkılâpçı ruhunu ve vasfını kaybetmiş, ancak iç mücadelelerin ve dış zaruretlerin ilcaatile demokrasi kapusunu aralık etmiş olan Cümhuriyet Halk Partisi tekrar iktidara geçer geçmez seçime iştirak kararı veren partileri, demokrasiyi bir defa daha ilga etmek suretile mükâfatlandırması muhtemeldir.

c — Aralarında müşterek bir muhalefet cephesi kurmayı bile lüzumsuz sayan, organisation ve mücadele kabiliyetleri bakımından Cumhuriyet Hlak Partisinin hükümranlığına nihayet verecek ideolojik çapta bulunmıyan bu partiler eğer milletvekili seçimine ittifakla ademi iştirak kararı verebilmiş olsalardı, Cumhuriyet Halk Partisi ve hükûmeti hem millet, hem dünya muvacehesinde son derece müşkül bir duruma sokulmuş olacak ve durumdan kurtulmak için de demokrasi kapusunu ardına kadar açmıya mecbur kalacak.

Türkiye Sasyalist Partisi bütün bu mülâhazalar ve haklı sebeplerle milletvekili seçimine ademi iştirak kararını vermiş ve bu kararile halk kitlelerinin ölmez ve inkâr edilemez haklarına, gerçek demokrasiye bağlılığını teyid etmiştir.

Türk milletinin topyekûn saadet ve selâmetli zümrelerin refah ve iktidarına değil, en geniş manasile, emeğinin karşılığını henüz elde edememekte olan büyük halk kütlelerinin refah ve iktidarına bağlıdır. Partimizin mevcudiyet ve faaliyeti bu idealimizin teminatı olacaktır.

Yaşasın gerçek demokrasi.
Yaşasın Büyük Türk Milleti.

Türkiye Sosyalist Partisi
Genel Sekreteri
Esat Adil Müstecabi

İşçi arkadaşla başbaşa

(Baştarafı 2 incide)

meksizin kurulan partiler, fiiliyattaki muvaffakiyet şanslarını, ancak bazı mümtaz şahsiyetlerin hayırhah temennilerinden; insan aklının mücerret prensiplerinden, umumi ahlâkın isteklerinden bekliyebilirler ki, bu takdirde, partinin mukadderatı tamamen tesadüflere bırakılmış demektir.

5 — Partinin bütün kademelerinde - şef de dahil - her partili için ayni müsavi disiplin kaidelerinin tanınmış olması da lâzımdır.

Nizamnamelerinde bu esaslara yer vermeyen ve tatbikatta dahi bu esaslara riayet etmiyen partiler, er geç diktatörlüğe veyahut ta anarşiye sürüklenirler. Her iki takdirde de, parti saflarında vukua gelecek çözülmeler neticesinde bu partiler munkariz olurlar ki, bu da, yine doğrudan doğruya işçi sınıfının zararına olur. Tarihte, bu gibi partilerin de birçok misalleri görülmüştür.

Partiler konusu üzerinde yaptığımız şu izahlarla, Türkiye işçisi kardeşlerimizi bü sütunların müsaadesi nisbetinde tenvire çalıştık. Bu suretle biz, Türkiye işçi sınıfının, kendisini bihakkın temsil edecek değerde ve sınıfi hak ve menfaatlerini sonuna kadar korumak ve yürütmek suretile de onu sarsıntısızca iktidara götürecek kabiliyet ve kudrette olan Sosyalist partisini tanıyıp seçebilmeleri için onlara yeter bilgiyi vermiş olduğumuza kaniiz.

Yakın bir gelecekte, artık sosyalizm, insanlığın güzel istikbali hakkında bir hayal olmaktan çıkıp bir hayat tarzı halini alabilirse ne mutlu çalışkan Türkiye kol ve kafa emekçilerine!

Ankara valisi

(Baştarafı 1 incide)

ziyette bulunmakta ve konuşamaz bir haldeydi. Bu müessif hâdiseden derhal Ankaranın tanınmış doktor ve operatörleri malûmattar edilmiş, kısa bir zaman içinde valinin muayene ve tedavisine koşulmuştur. İlk iş olarak yarası ağır olan ve fazla kan zayi etmekte bulunan Nevzat Tandoğana kan verilmek tedbiri yapılmıştır. Bu sayede nabzının seyri normal bir şekle getirilmişse de, bu tedbir pek az bir zaman sonra maalesef fayda veremez olmuştur. Diğer taraftan İstanbula da telefon edilmiş, operatör M. Kemal Öke istenmiştir.»

Adliye Bakanı Mümtaz Ökmen, İç Bakanı Hilmi Uran müessif hâdise öğrenilir öğrenilmez derhal Nevzat Tandoğanın evine gitmişlerdir.

Muayene ve tedavi sırasında bir kısım doktorlar, yaralının hastahaneye kaldırılmasını, diğerleri de ikametgâhında tedaviye devam olunması fikrini ileriye sürmüşlerdir. Fakat bütün tedbirlere ve tedavi gayretlerine rağmen Nevzat Tandoğanı kurtarmak mümkün olamamış, Ankara Vali ve Belediye Reisi saat 10,30 da kafatasındaki kurşunun tesirile vefat etmiştir

Tahkikat devam etmektedir.

Kemal Bora, tahkikatle bizzat meşguldür. Ankarada dolaşan bazı rivayetlere göre hadisenin intihar olduğu şüphelidir ve bir cinayet ihtimali de varit görülmektedir. Nevzat Tandoğan'ın ölüsü üzerine, emniyet umum müdürü Osman Sabri Adal'ın Ankara valiliği vekâletini deruhde edecektir. Osman Sabri Adal, valiliklerde ve emniyet müdürlüklerinde bulunmuş kıymetli bir idarecimizdir. Yeni vazifesinde de başarılar dileriz.

Döküm piki ucuzladı

Ankara, 9 (A.A.) — Ham maddesini ve yarı mamulünü Karabük Demir ve Çelik fabrikalarından alan sanayicilerimize kolaylık olmak üzere Sümerbank yeni bazı tedbirler almıştır.

Bu cümleden olarak döküm piki fiyatlarının tonu 110 liradan 90 liraya indirilmiştir.

Türkiye Sosyalist Partisi Programı

(Baştarafı dünkü sayımızda)

aşırı kazançları üzerindeki vergi nisbetlerini müterakki surette artırmak.

6 — Vergi kaçakçılığına karşı en şiddetli kanunî tedbirleri almak va bunu önleyici feşkilât kurmak.

7 — Yarı resmî bir mahiyet arzeden her türlü iane sistemine nihayet vermek,

için çalışacaktır.

Madde 40 — Devlet bütçesinde yalnız ve masraf muvanenesi değil aynı zamanda halkın menfaatlerinin dışında kalan masrafların kaldırılması esas tutulacak ve her türlü sarfiyat için önceden kontrol usulü ittihaz olunacaktır.

Madde 41 — Büyük çaptaki âmme hizmetlerini başarmak yolunda mutedil şartlara bağlı iç ve dış istikrazlar tecviz olunacaktır.

VIII — İKTİSADİ POLİTİKAMIZ

Madde 42 — Milletin başlıca unsuralrından biri de iktisâdî hayat beraberliğidir. Demokrasinin iktisadî karakterini tayin eden bu beraberliğin müsavicilik prensibine değil, adalet prensibine dayanması gerektir.

Bir milletin iktisadî hayat beraberliğindeki adalet ölçüsü, müsavi şanslar ve şartlar altında her ferdin kendi zekâ, kabiliyet ve emeğinden ibarettir. İktisadî bütün imkânlar milletin bütün fertlerine karşı tamamile serbest ve açık tutulmadıkça fertlerin bir kısmı, diğerlerinin aleyhine olarak daima büyük kazançlar temin etmek suretile millî serveti inhisar altında bulundururlar ve millî sefalete yol açarlar. Bu sebeple:

1 — Her türlü büyük istihsal ve aşırı kazanç vasıtası olan malî, ziraî, ticarî, sınaî iş şubelerini kamulaştırarak millet namına işlstmek ve bunların dışında kalan şahsı ve hususî teşebüüsleri tamamiyle serbest bırakmak,

2 — Millî servetin çoğalmasını zorlaştıran ve halkın umumî refahı yerine şahsî menfaatlerin kuvvetlenmesine imkân veren başı boş iktisat sistemi yerine umumî ihtiyaçların tatminini ve millî kalkınmayı kolaylaştıran plânlı iktisat sistemini kabul ve tatbik etmek.

3 — Her şey halk için, prensibine bilhassa iktisadî meselelerde sadık kalmak, Partimizin en esaslı gayelerindendir.

Madde 43 — Fertleri başı boş birer müstahsil ve müstehlik vaziyetinden kurtarmek için gerek ihtihsal, gerek istihlâlâki geniş bir surette kooperatifleştirilecek, ve bu suretle, müstahsillerle müstehlikler arasındaki yıkıcı ayrılığı kaldırarak sağlam ve hakikî bir iktisadî hayat beraberliği meydana getirilecek; işçi, köylü, küçük esnaf ve memurların hayat zorluklarını önleyici her türlü iktisadî tedbirler ön plâna alınacaktır.

Madde 44 — Devletin iktisadî bünyesi içinde iş verme ve iş alma beraberliğini yaratacak bir zihniyet altında bütün iş şubelerinde sendikalar ve birlikler meydana getirmeği ve bu teşekküllere geniş çapta hak ve hüriyetler sağlamayı partimiz millî ve siyasî beraberliğimizin en sağlam müeyyidesi sayar.

VII — KÖY VE KÖYLÜ POLİTİKAMIZ:

Madde 45 — Toprak, onu işliyerek, onunla geçinenlerindir.

— Sonu Gelecek Sayıda —